

[K] **HET AUTOPARADIJS... EN DE DENKENDE HAND
VAN EVER MEULEN**

“Auto’s tekenen is moeilijk, dat komt door die vier wielen”, schrijft Ever Meulen op de Amerikaanse *wraparound* stofomslag van zijn onlangs verschenen boek *Automotiv*. Het moest er een keer van komen, dit boek van deze kunstenaar-illustrator-uitvinder die begin 2013 voor zijn hele oeuvre werd gelauwerd met de Vlaamse designprijs Henry Van de Velde Award. Want bij iemand die zo’n grenzeloze passie voor automobielen in zijn creaties stopt, is er sprake van een waarachtig *autoleitmotiv*.

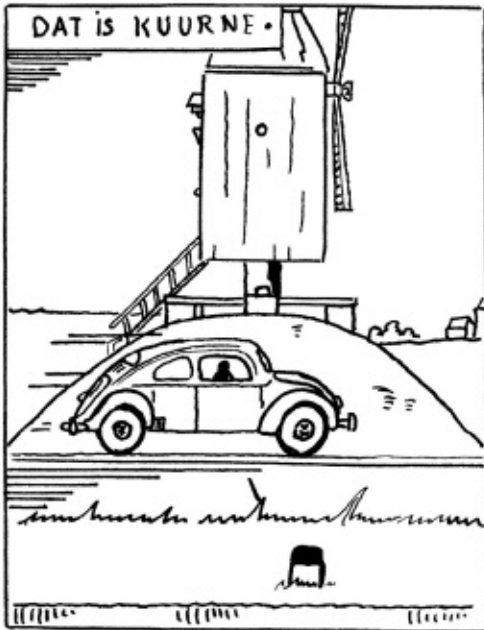
In het hoofdstuk *De eerste vonk* prijkt een kadertje uit de strip *Met Johan naar zee* uit 1958. Een Volkswagen flitst voorbij een molen met daarboven in een balkje de tekst “Dat is Kuurne”. In dit West-Vlaamse dorp, in een huis aan de drukbereden Brugsebaan, tekende zich de gelukkige jeugd af van de tekenaar Eddy (Vermeulen is de naam), die zijn prille werk heel even signeerde met *Eddy Vie*, maar al gauw koos voor *Ever Meulen*. De jongenskamer die hij deelde met zijn broer was volledig behangen met pagina’s uit *Kuiffe* en *Robbedoes*. Als bewonderaar van Jean Graton, schepper van de autoracestrip *Michel Vaillant* in het weekblad *Kuiffe*, maakte hij eveneens enkele stripverhalen waarin de bekende onomatopoeën “vrooapp” en “vrooarr” door het beeld scheuren. Elke schoolvakantie een nieuw stripverhaal. We schrijven dan 1961.

Wie tot nu toe auto’s enkel heeft bekeken als relatief snelle middelen voor het vervoer van een beperkt aantal personen en goederen, wordt door dit boek tot de orde geroepen. “Ik hou van auto’s”, schrijft Ever Meulen, “maar niet van alle. Mijn favorieten zijn niet zuinig, niet handig en niet praktisch. Ze zijn onveilig, oncomfortabel en traag. Ze stinken, vervuilen en maken veel lawaai. Maar het zijn wel de mooiste modellen uit de autogeschiedenis. Kunst op wielen. Gestroomlijnde sculpturen, voorzien van bizarre details en inventieve nieuwigheden. Origineel en gedurfd van vormgeving. En vooral lekker om te tekenen.”

Contradictie, paradox, stellingname en programma ineen. Een werelddroombeeld ook. Even moet ik denken aan Jacques Tati. In de pessimistisch-humoristische films *Playtime* en *Trafic* schetste Tati een kille wereld, bevolkt door andere futuristische

vehikels, rare modernistische gebouwen en decadente, anonieme figuranten. In de overvolle tekeningen van Ever Meulen zijn we daarentegen altijd op vakantie, zelfs als we aan het werk zijn. Er wordt heerlijk rondgereden in prachtig gestroomlijnde bolides over wulps kronkelende autostrades, over strandboulevards en langs lonkende vergezichten. Terwijl mannen met petten en pijpen genoeglijk sleutelen aan de intieme delen van uitzinnig mooie racewagens, worden zweriger filmsetschonen door piccolo's genood in te stappen in de meest exuberante wagens die men kan bedenken. Meulens hybride auto's kunnen trouwens alles. Ze zijn amfibisch, ze helikopteren, ze sporen en hooveren, ze vliegen driemotorig rond, ze sleeën en maken tegelijk muziek. De *Customobil* is bovendien een compleet rijdend hotel inclusief greenhouse en muziekzaal, en de rode *Oldsmobile* van *The Rocket Bros*-zeefdruk uit 1975 heeft slechts één zitbank maar wel drie stuurwielen.

Oldsmobile? Met de eerste opbrengst van zijn tekeningen kocht Ever Meulen in 1974 een op te lappen exemplaar uit 1949 en stalde dat in de

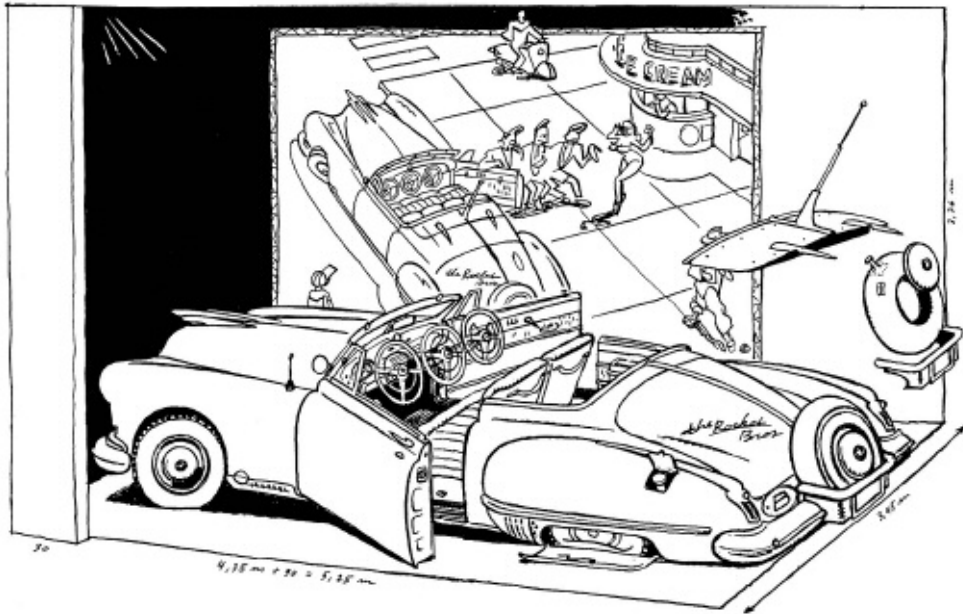
Fragment uit *Met Johan naar zee*, een strip van de twaalfjarige Ever Meulen, 1958 © Ever Meulen.

prachtige jarendertiggarage die hij in Anderlecht had ontdekt en die dienstdeed als atelier. Allicht zijn Amerikaanse sleeën en daarmee het idioom dat we *American Sophistication* zouden kunnen noemen, zeer aanwezig in zijn werk. Meulen heeft al heel jong een liefde opgevat voor Amerika en werd zelfs lid van de Belgisch-Amerikaanse automobiellclub. Het werk van de uitgeweken Franse ontwerper Raymond Loewy ("*the man who shaped America*"), met zijn gestroomlijnde ontwerpen voor Greyhound, Coca-Cola, Lockheed, United Airlines, Lucky Strike en Studebaker, kwam in zijn blikveld. California! West Coast! Music City! "*Burn rubber, baby!*"

Wie het gehele werk van Ever Meulen in ogen-schouw neemt, treft ook andere rijke bronnen aan, waaronder – en niet in het minst – de complete Europese kunst- en architectuurhistorie. Daarbij verwijst hij dankbaar naar zijn achtereenvolgende studies aan de Sint-Lukas-kunstacademies in Gent en Brussel (1963-1969).

Vriend en collega-tekenaar Joost Swarte heeft hem ooit ingelijfd bij de door Swarte bedachte "Klare Lijn"-tekenars, de stijladepten van Hergé en diens contouren-met-één-lijndikte. Dat mag dan min of meer opgaan voor een periode van een paar decennia en vooral voor een bepaald soort opdrachten, maar Ever Meulens lijnvoering heeft zich veel lyrischer, expressiever ontwikkeld en zijn techniek is waarlijk veelzijdig. Milton Glaser (nu 83 en ooit nog student van Giorgio Morandi), *graphic designer* en mede-oprichter van de beroemde *Push Pin Studio* in New York, zei dat wie ooit de lijnvoering van Saul Steinberg had bekeken, nooit meer een lijn kon tekenen zonder daaraan te denken, en dat Saul Steinberg datzelfde zei over Paul Klee. Wie het werk van Ever Meulen bekijkt, ziet hoe hij houdt van Glaser, Steinberg en Klee.

Is het mogelijk om een tekening van Ever Meulen te beschrijven, *pars pro toto*? Neen. Of toch? O, die tergende resonantie van de eeuwige strijd tussen Woord en Beeld! Ik waag een poging. Ieder beeld van Ever Meulen is een verzameling, het bevolken van een vel papier. Mannen en vrouwen die een straat op- en neerlopen. *Augmented reality*. Zich genoeglijk thuis voelen in appartementen. Stedelijke perspectieven, nu eens denkend aan art deco, De Stijl en Bauhaus, Russisch constructivistische avant-garde (Tatlin, Tsjernikov), de jaren vijftig van onder

Schets van een tentoonstelling in Leuven (2008), met *The Rocket Bros*-zeefdruk (1975) en de rode Oldsmobile van die tekening © Ever Meulen.

anderen Huib Hoste, het Atomium (“Style Atome”?), maar ook aan Brusselse straten met hun spannende hoogteverschillen rond het Noordstation, Giorgio De Chirico’s schaduwrijke arcaden van Bologna, de Leuvensesteenweg en het Flageyplein.

Maar... hoe zit zo’n tekening nu in elkaar? Soms is zij op een rustige wijze kubistisch, als een stilleven van Juan Gris met – hé! – in het golvende haar van een jonge vrouw de “golfslag” (met plat penseel geschilderd) van Fernand Léger. Dan weer als een uitzonderlijke trompe-l’oeil. Een spiegelpaleis. De tekening treedt buiten haar twee dimensies. Figuren verlaten halverwege hun kaders om een andere wereld te betreden, maar hebben hun eigen perspectief niet helemaal kunnen achterlaten. Er is ineens sprake van tweeënhalve dimensie, surreële leegte. Escheriaans, zoals Meulen zelf suggereert? Misschien, maar dan niet zo humorloos, dreigend en rigide als bij Escher zelf. In Meulens wereld ontstaan gelijktijdig ongelijktijdigheden. Incompatibele perspectieven. Als ik een ernstig fenomenoloog was, zou ik spreken van een visueel-metabole perspectief. Maar dit terzijde. Lastig?

Bekijk eenvoudig een tekening van Ever Meulen met als titel *What’s wrong with this picture* (1977).

En dan zijn kleurgebruik. Bovenal het favoriete groen. Voor wie het zich kan voorstellen: pistachegroen, viridiaangroen, mintgroen, smaragdgroen, theegroen, flessengroen, het alleen in het “Vlaams” benoembare appelblauwzeegroen (een tint van turkoois), maar vooral het door hemzelf benoemde *Seafoam Green*, waarin een vleugje grijs cruciaal is. Veel van zijn kleuren hebben overigens iets onbestemds. Grijsachtigblauw, blauwachtig grijs, korsetroze, mauve, gele oker.

Een carrière. Zoveel feestelijke opdrachtgevers: *Humo*, *The New Yorker*, muziekkrant *Oor*, Warner Bros, *Métal Hurlant*, Nancy Jazz, Futuropolis, uitgeverij Archives Internationales, *Tante Leny Presenteert*. Lof ook van Art Spiegelman (van de Auschwitz-strip *Maus* en de revue *RAW*), van Steinberg, Glaser en vele andere collega’s.

Automotiv (176 pagina’s) is geconcepieerd en vormgegeven als een roadmovie. Iedere bladzijde is rijk geïllustreerd. Elk hoofdstuk wordt ingeleid door “anderhalve” groengetinte pagina met overwegingen

van broer Freddy, Herman Brusselmans, Guy Mortier, Jacky Ickx, Will Tura, François Schuiten, Bryan Ferry, Mick Walsh, Patrick van der Sticht, Rudy Kousbroek, Bart De Keyser, Margot Vanderstraeten, Viviane Smekens, Panamarenko. Het voorwoord is van Lowie Vermeersch, autodesigner bij *Granstudio* in Turijn.

Ever Meulen voorziet alle afbeeldingen van informatieve, geestige commentaren en schetst tegelijk zijn ontwikkeling qua opdracht en tekenstijl. *Never a dull moment*: het boek telt zo'n tweehonderd van zijn mooiste autotekeningen waaronder een grote hoeveelheid schetsen. Het hoofdstuk *Topvorm* showt een virtuoze parade van favorieten: de Mercedes 300SL, Tsjechische merken (!) als Tatra, Wikow, Praga, Jawa en zelfs Skoda, de Buick Y-Job, de Corvette Sting Ray, de Lancia Aurelia B20, de Citroën DS en de Porsche 356. Pure lust.

En Ever Meulen kon het natuurlijk niet laten om een eigen automobiel te ontwerpen: de NISIOV, als naam een anagram van Gabriel Voisin (1880-1973), Frans auto- en luchtvaartpionier. Voor Ever Meulen een hernieuwd pleidooi voor het individualisme van de *créateur*. De Nisiov is een prachtige, asymmetrische onmogelijkheid, zeer verantwoord evenwel vanuit het ongerijmde, waarover Panamarenko dan ook schrijft: "Akkoord, rijden kan het ding niet en vliegen evenmin, maar noem het gerust de Nisiov Panamarenkov, met V achteraan."

Who else is Ever Meulen? Foto's van hem laten een lichtbesnorde, ongevaarlijke man zien, soms met een hoed die nog net ontbrak aan de collectie van jazzpianist Thelonious Monk. Vergis u echter niet. Naast hart en longen bevat zijn borst ongetwijfeld een ronkende 8 cilinder in lijn.

Eén scène nog, een kleine vijftig jaar geleden. Aan de Paleizenstraat 70 in Schaarbeek (Brussel), betreedt een jonge tekenaar de lokalen van het atelier grafiek van Sint-Lukas. Hij doet de ronde van enkele werktafels en zegt, juist voldoende hoorbaar: "Wat is dat hier voor een worstenfabriek?" Hij noemt zich dan al Ever Meulen.

GEERT SETOLA

EVER MEULEN, *Automotiv*, Oog & Blik, Amsterdam, 2013,
176 pagina's